

Gazeta Olsztyńska

Organ Związku Polaków w Prusach Wschodnich.

„Gazeta Olsztyńska“ z dodatkami „Gość Niedzielny“ i „Gospodarz“ wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.

Przedpłata wynosi kwartalnie 9 marek. Ogłoszenia przyjmują się za opłatą 50 fenigów za miejsce rządka sześciamiowego. — Przy dochodzeniu sądowym należytości wszelkie rabaty upadają.

Ojców mowy, ojców wiary
Brońmy zgodnie młody, stary.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Drukiem i nakładem: Joanny Pieniężnej.
Redakcja i Administracja w Olsztynie, Mühlenstrasse 2.
Telefon nr. 531.

Listy do redakcji należy adresować:
„GAZETA OLSZTYŃSKA“ — ALLENSTEIN, OPR
Redaktor: Ludwik Łydko.

Telegramy.

Możliwość wojny z Węgrami.

Rzym, 1. IV. (P. A. T.) Agencja Stefani. Rządy sprzymierzonych wymieniły noty w sprawie powrotu excesarza Karola na Węgry. Jednogłośnie uznano, że należy się sprzeciwić powrotowi Habsburgów na tron.

Budapeszt. Rząd węgierski otrzymał od mocarstw małej Ententy notę, uznającą powrót Habsburgów na tron węgierski jako casus belli. Po otrzymaniu teje wyjechali zaraz hr. Audrassy, komendant miasta Budapesztu Paweł Hegedüs, prezydent ministrów Teleky i hr. Bethlen do Steinamanger, gdzie excesarz chwilowo przebywał.

W każdym razie mocarstwa małej Ententy nie chcą dopuścić, aby excesarz powrócił na tron i w przeciwnym razie grożą wdrożeniem kroków nieprzyjacielskich. Również i wiedeńska partja socjalno-demokratyczna żąda natychmiastowego usunięcia excesarza.

Francja przeciw cesarzowi Karolowi.

Paryż, (T. E.) Prasa francuska zawiadamia, że Briand rozesłał wczoraj do wszystkich przedstawicieli Francji za granicą cyrkularną depezę, sprzeciwiającą się powrotowi Habsburgów na tron i zaprzeczającą wieści rozpowszechnionej przez Karola, jakoby Francja wypowiedziała się kiedykolwiek w duchu przychylnym.

Bern. (PAT.) Rząd szwajcarski wdrożył dochodzenia w sprawie wyjazdu ze Szwajcarii excesarza Karola i bada zarządzenia, jakie należy poczynić na wypadek jego ewentualnego powrotu do Szwajcarii i pobytu w niej.

Sprawa cesarza Karola przed parlamentem węgierskim.

Wiedeń. We Węgrzech kursują odezwy do wojska i obywateli Węgier, podpisane przez excesarza Karola i sygnowane przez ministra Andrassego.

Dzisiaj ma być sprawa powrotu Karola na tron węgierski przedłożona parlamentowi ludowemu. Do czasu rozstrzygnięcia tej kwestji przez naród, Karol wstrzymuje się od dalszych kroków.

Odciecie Bawarii od Rzeszy Niemieckiej.

Warszawa. (EE.) Z Paryża donoszą, że gen. Weygand udaje się do Pragi.

„Allgemeine Zeitung“ donosi, że celem podróży gen. Weyganda jest porozumienie z Czechami w sprawie sankcji anty-niemieckiej. Czechy podobno otrzymują polecenie okupowania od 1 maja linii Menu celem odcięcia Bawarii od Prus.

Liga Narodów przeciw gen. Hakingowi.

Warszawa. „Przegląd Wieczorny“ dowiaduje się, że sfery kierownicze Ligi Narodów odnoszą się obojętnie do wniosków przez Wysokiego Komisarza Generala Hakinga przedstawień. Szczególnie zdziwienie wywołuje fakt, że general Haking w sprawach spornych między Wolnym Miastem a Polską podejmuje z własnej inicjatywy interwencję.

Rozruchy komunistów a rozbrojenie.

Z dniem 31 marca b. r. upłynął termin rozbrojenia „Einwohnerwehrów“ i innych podobnych organizacji. Rząd niemiecki w Berlinie, przekonawszy się, że wysłana swego czasu nota do koalicji w tej sprawie, nie pomogła, przyszedł do przekonania, iż rozbrojenie przeprowadzić trzeba będzie koniecznie i to w naznaczonym czasie. Wzięto się więc chociaż leniwie do rozbrojenia i w oznaczonym terminie, jak w dniu 1 kwietnia doniosło urzędowo Biuro Wolffa, rozbrojono wszystkie „Einwohnerwehry“ z ciężkiej broni całkowicie a lekkie uzbrojenie tych wojskowych organizacji zredukowano do najniższych, możliwych granic.

Jedynie Bawaria od samego początku stawiała silny opór przeciw rozbrojeniu. Ośm dni przed upływem terminu rozbrojenia, rząd Rzeszy w Berlinie wystosował osobne pismo do rządu bawarskiego w Monachium, napominające do rozbrojenia „Einwohnerwehrów“ i to pomimo wszelkich wątpliwości i obaw jakieby ewentualnie rząd bawarski posiadał.

Wypływało to ze względu na traktat pokojowy i ogólne położenie międzynarodowe. Rząd centralny w Berlinie wskazał wówczas rządowi bawarskiemu na konieczność pójścia po linii politycznej jaką wytknęły konstytucyjne organy Rzeszy i podkreślił, że konieczność tej polityki uznają wszystkie inne kraje Rzeszy Niemieckiej.

W odpowiedzi na notę rządu centralnego w Berlinie i to natychmiast po doręczeniu jej rządowi bawarskiemu przez wicekanclerza Rzeszy, wybuchła rewolucja komunistyczna na krańcach Bawarii i w całych środkowych Niemczech, która z żywiołym zamachem objęła i inne centra przemysłowe i robotnicze Niemiec i dosięgła najbardziej odległych zakątków.

Rząd centralny w Berlinie, zmuszony traktatem wersalskim do stanowczego działania, oświadczył wówczas rządowi bawarskiemu, że przy pomocy policji i reichswehry zobowiązuje się stłumić owo powstanie i że nawet w tym wypadku opór rządu bawarskiego przeciw rozbrojeniu nie jest konieczny.

Jaką rząd bawarski powziął w tej sprawie decyzję i czy w ogóle dał jakąkolwiek odpowiedź, do tychczas nie wiadomo.

Rozruchy trwały dalej i rozszerzały się coraz więcej. I co najdziwniejsze, siły i uzbrojenie przeznaczonej na tłumienie rozruchów policji, okazały się „jakoś“ nie wystarczające. W wielu wypadkach zapanowali komuniści nad sytuacją.

To dało dostateczny powód całej prasie prawicowej niemieckiej, do podniesienia jednogłośniego alarmu na niedostateczne uzbrojenie policji i reichswehry, oraz do akcji przeciw rozbrojeniu „Einwohnerwehrów“. Cała prasa niemiecka zaczęła wskazywać na wielkie rzekomo niebezpieczeństwo, jakie grozi państwu ze strony komunistów. Podniesiono protest przeciw rządowi, iż ośmiela się przeprowadzać rozbrojenie w chwili, kiedy grozi „czerwone niebezpieczeństwo“.

Pozostawienia bawarskich „Einwohnerwehrów“ w pełnym uzbrojeniu, zdaje się nie osiągnąć czynniki prawicowe, ale co jest rzeczą dzisiaj dość pewną, uzyska się pewne wzmocnienie uzbrojenia policji i reichswehry, które to organizacje, są „jakoś“ niedostatecznie uzbrojone i w razie nowych rozruchów komunistycznych nie podolają ich stłumieniu.

Dowiedzieliśmy się zatem, na co były potrzebne w Niemczech rozruchy komunistyczne.

Pozatem jest jeszcze sprawa odszkodowań, sprawa Górnego Śląska, dla których to spraw podobne komplikacje byłyby może pewnym czynnikiem w Niemczech, mniej lub więcej pożądanym.

L. Ł.

Przegląd polityczny.

Polska.

Najbliższe zadania Sejmu.

Warszawa. (EE.) Radio. Obecna sesja sejmowa ma trwać do połowy lipca. Sejm będzie ratyfikował traktat z Rosją, umowy gospodarcze z Francją i Rumunją, oraz uchwali ordynację wyborczą.

Podjęcie układów z Gdańskiem.

Gdańsk. Dnia 30 ub. m. wyjechali do Warszawy generalny komisarz, p. Biesiadecki, senator Jewelowski, przewodniczący gdańskiej delegacji dla polsko-gdańskich rokowań gospodarczych, senatorowie Kette, dr. Schwartz, dr. Eschert i Pertus celem wzięcia udziału w rokowaniach, które — jak wiadomo — przerwane zostały 5 marca.

Stosunki handlowe z Anglią.

Przed kilku tygodniami bawiła w Anglii polska delegacja handlowa pod przewodnictwem ministra dla handlu i przemysłu a to celem nawiązania stosunków z angielskimi kołami handlowymi i przemysłowymi. Anglicy mają zamiar dostarczać Polsce na długoterminowy kredyt wełnę bawełnę, miedź, cynę, maszyny i t. d.

Następnie chcą popierać budowę kolei, żeglugi na Wiśle, eksploatację kopalni nafty i powstawanie polsko-angielskich przedsiębiorstw. Szczególnie interesują się Anglicy spirytusem, drzewem i handlem z Rosją, który chcą prowadzić przez Polskę.

Górny Śląsk.

Górny Śląsk a odszkodowania niemieckie.

Paryż. W oczekiwaniu propozycji młodzysojusznicej komisji plebiscytowej w Opolu oraz uchwał Rady Najwyższej, zajmuje się prasa pytaniem, jaką rolę odgrywa Górny Śląsk w życiu gospodarczym Niemiec. B. polski minister handlu Olszewski zamieścił artykuł w „Eclair“, dowodząc, że Górny Śląsk dla życia gospodarczego Niemiec i ich zdolności płatniczych ma drugorzędne znaczenie.

Niemcy.

Nota Niemiec do Związku Narodów.

Rząd niemiecki wystąpił na ręce generalnego sekretarza Związku Narodów nową notą protestującą przeciw dalszemu obsadzeniu obszarów Nadrenji przez wojska koalicyjne.

Ruch rewolucyjny na lewym brzegu Renu.

Duisburg. Podczas kiedy na prawym brzegu Renu strajk jest zupełnie ukończony i wszyscy robotnicy powrócili do pracy, na lewym brzegu Renu strajk się rozszerza. Firma Krupp w Rheinhausen, zwolniła z pracy prawie wszystkich robotników, którzy strajkowali, bez uprawnionego wypowiedzenia, przyczem zastrzegła sobie możliwość ponownego wprowadzenia w ruch fabryki.

Berlin. Przy wejściu do kasy magistratu w Dortmundzie nastąpił wybuch dynamitowy, który zniszczył frontową część gmachu i powybił wszystkie szyby. Sprawcy dotąd nie zdołano odszukać.

Rosja.

Bankructwo bolszewizmu.

Warszawa. Rada komisarzy ludowych w Moskwie wydała dekret, znoszący ograniczenia, nałożone na związki zawodowe robotnicze. Otrzymały one prawo czynienia bezpośrednich zakupów od włościan. Uznano również zasadę wolnego handlu.

Powstania bolszewickie.

Bukareszt. (EE.) Załoga Kamieńca podolskiego powstała przeciw bolszewikom i rozstrzelała członków czerezwyczątki. Atamanowie Siruk i Machno nawiązali rokowania celem rozpoczęcia wspólnej akcji antybolszewickiej. W obozie internowanych dezertorów armii czerwonej pod Odesą wybuchł bunt, do którego przyłączyło się 1600 internowanych innych obozów. Powstańcy przedostali się do centrum miasta napadając lokale instytucji sowieckich. Władze sowieckie ogłosiły w mieście stan oblężenia.

Masowe wyroki śmierci.

Kopenhaga. Urzędowe »Izwiestia« komunikują, że sądy rewolucyjne sowieckie skazały na śmierć w okresie od 26 lutego do 6 marca 2 tysiące żołnierzy bolszewickich za zdradę. Większość tych żołnierzy pochodzi z petersburskiego okręgu wojennego.

Zbiegowie Kronsztadzcy.

Helsingfors. Liczba uchodźców z Kronsztadu, internowana w fińskich obozach granicznych, wynosi obecnie około 6.000 osób. Z tego powodu rząd fiński zamierza zwrócić się do Ligi Narodów z prośbą, aby część tych powstańców umieścić w innych państwach.

Węgry.

Powstanie wojsk węgierskich.

Wiedeń. »Vossische Zeitung« dowiaduje się z Wiednia, że wedle ostatnich wieści jakie otrzymało poselstwo węgierskie tamże, wszystkie wojska w Transdanubii przeszły na stronę Karola. Oczekuje się także wkroczenia wojsk do Budapesztu. Wśród kół legitymistycznych panuje nastrój optymistyczny. Sytuacja jest nader poważną, na co wskazuje fakt, że nie liczy się na to, by ex cesarz opuścił dobrowolnie Węgry, a nawet wobec gotowości zbrojnej państw sąsiednich, Węgry uważają się za dosyć silne by stawić opór nawet państwom sprzymierzonym.

Cesarz Karol dyktatorem Węgier.

Wiedeń. »Neues Wiener Tageblatt« dowiaduje się, że ogłoszona została w Wiedniu w uroczysty sposób dyktatura militarna w zachodnich Węgrzech. Ex-cesarz Karol objął jako król Węgier główną komendę wojskową, mianując pułk. Lehara naczelnym dowódcą wojsk. Z Budapesztu jednak nie ma potwierdzenia tych wieści. Ogłoszono oficjalnie komunikat, usprawiedliwiający stanowisko Horty'ego wobec ostatnich wypadków i zawiadamiający, że cały gabinet stoi po jego stronie.

Krają najrozmaitsze poglądy; jedno, że ekscesarz wyjechał już z Węgier, udając się do Hiszpanii inne znowu, że Karol znajduje się jeszcze w Steinamager i że chciał tylko zagwarantować sobie, że będzie mógł bez przeszkód odbyć dalszą podróż. Z powodu tych różnych sprzecznych wiadomości nie można

jeszcze wytworzyć sobie dokładnego obrazu sytuacji, jaka obecnie jest na Węgrzech i czy istotnie wojska po powrocie Karola złączą się pod jego monarchistycznym berłem.

Partje węgierskie przeciw Karolowi.

Budapeszt. Obydwie partje rządowe odbyły w sprawie możliwego powrotu na tron cesarza. Karola dłuższe narady. Partja ludowa postanowiła zwołać wiec, na którym ma wypowiedzieć swe wotum nieufności obecnemu rządowi. Partja chrześcijańsko-narodowa urządziła na posiedzeniu wielką owację z okazji przybycia ex-cesarza. Mimo to jednak partja ta poddaje się w zupełności decyzjom Ententy w tej sprawie; tak więc ex-cesarz pozostaje opuszczony nawet przez swych wiernych wyznawców, nie pozostanie mu więc nic innego, jak poddać się swemu losowi.

Z Steinamager przyszła wiadomość, że tamtejsze władze poddadzą się również i w dalszym ciągu zarządzeniom otrzymanym z Budapesztu.

Jugosławja.

Jugosławja schroniskiem niedobitków Wrangla.

Poldhu. (Pat.) »Chicago News« dają opis sytuacji w jakiej znajdują się resztki armji gen. Wrangla. Około 40.000 żołnierzy i uchodźców znajduje się w Jugosławji, gdzie Serbowie dostarczają im żywności, Francja i Anglja opłacają żołd oficerów i żołnierzy, a Czerwony Krzyż amerykański wykonuje opiekę sanitarną. Nad morzem Śródziemnym liczba żołnierzy wranglowskich jest znacznie większa, a położenie ich jest katastrofalne, ponieważ Francja odmawia dalszej pomocy i daje do wyboru albo wstąpienie do Ligi cudzoziemskiej albo powrót do Rosji.

O tron czarnogórski.

Królewicz Daniło czarnogórski podpisał zobowiązanie, w którym rezygnuje z praw do tronu czarnogórskiego i uznaje zjednoczenie Czarnogóra z Jugosławją, której rząd zobowiązał się płacić królewiczowi 360 tys. franków rocznie.

Włochy.

Obecna sytuacja we Włoszech.

Rzym. Dzienniki donoszą z Genui, że aresztowano pewnego anarchistę, który mając bombę przy sobie, wchodził do sali teatru Olimpja oraz 2 anarchistów pijanych, którzy wznosili okrzyki na cześć anarchji, protestując przeciwko aresztowaniu. Podczas starcia, jakie się wywiązało, został 1 anarchista zabity. Dzienniki donoszą o manifestacjach, które miały miejsce w licznych miejscowościach na znak protestu przeciwko zamachowi w Medjołanie. W Reggio di Calambria i w Padwie przeciągały ulicami tłumy ludzi manifestując przeciwko anarchji. Na linii kolejowej Rossinio-Capponuovo znaleźli żandarmi pakę z dynamitem. W miejscowości Casorato policja rozwiązała 9 zgromadzeń socjalistycznych. Facyści w Peruwji, którzy udali się do Cita di Castillo zostali po przybyciu przyjęci przez tamtejszych socjalistów strzałami karabinowymi. Facyści (nacionaliści) wtargnęli do Izby Robotniczej i podpalili ją. 10 osób odniosło lekkie obrażenia.

— Ten od Hamera? — pytał ojciec.
— Przecie on.
— A coż ty robił u Hamera, klej zakazano ci tam chozić?
— Takem se zaglądał do bakalarzów bez okno — odparł zaczerwieniony chłopak i szybko dodał:
— A tenci, niemieckie nasienie, wyleciał z kuchni i drze się: »Co tu podpatrujesz dom, złodzieju?« — »Com ci ukradł?« — ja mówię. — »Jeszcze nie — on mówi — ale pewnie ukradniesz«. — I zaraz wola: »Poszedł stąd, bo ci dam w zęby!« A ja mówię: »to spróbuj!« A on: »Jużem spróbował«. A ja: »Może spróbujesz jeszcze raz?« A on: »Masz jeszcze raz...«
— Pochopny Szwab! — mruknął Slimak. — A ty jemu nic?
— Com mu miał zrobić? — obruszył się Jędrak.
— Złapałem polano i śmignąłem go leciutko w łeb... Może ze dwa razy, no — niechby trzy. A ten podlec zara ci pokładł się na ziemię i puścił farbę. Chciałem mu jeszcze dołożyć za chytrłość, ale z chałupy wyleciały tamte. Nawet Fryc miał fuzyę w garści, więcem ucik.
— I nie dognały cię?
— Aho! mieli mnie dognać, kiedym rwał jak zając.
— Choroba z tym chłopakiem! — odezwała się matka, wysłuchawszy historii. — Jeszcze go kiedy Szwabcy utłuką.
— Co mu ta zrobili! — odparł ojciec. — Chybszy on w nogach od nich i zawdy im się wymknie. Nałożył fajkę i znowu począł rozmyślać o złodziejach, skoblach i zasuwach.
Ale na drugi dzień, w samo południe, przyszli przed zagrodę Slimaka Fryc Hamer, jego brat Wilhelm i parobek Herman z głową tak obwiązaną szmatami, że mu ledwie jedno oko było widać. Stańli w trzech, na gościńcu, a Fryc zaczął wolać do Owczarza:

Francja.

Konferencja francusko-czeska.

Paryż. Pogłoski o zawarciu konwencji wojskowej pomiędzy Francją a Czechami zdają się potwierdzać. Celem konwencji jest przeszkodzenie powrotowi Habsburgów i Hohenzollernów oraz przeciwdziałanie propagandzie bolszewickiej w Austrii i w Niemczech, jak również przyłączeniu Austrii do Niemiec.

Prof. Romer w Paryżu.

Paryż. Prof. Eugenjusz Romer przybył do Paryża. Obecność jego w Paryżu związana jest ze sprawą G. Ślaska.

Sprawy Kościoła.

Nowy poseł polski przy Watykanie.

Warszawa. Przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej przy Watykanie ma zostać poseł Władysław Skrzyński.

Misja papieska metropolity Szeptyckiego.

Ojciec św. zamianował metropolitę cerkwi unickiej na Rusi generalnym wizytatorem Stolicy św. z pełnomocnictwami dyplomatycznymi. Metropolita Szeptycki wyjedzie przedewszystkiem do Ameryki, do Brazylii, Kanady i Argentyny, gdzie zwiedzi wszystkie kościoły unickie. W Brazylii zostanie utworzone nowe Biskupstwo unickie. Podróż metropolity potrwa cały jeden rok.

Nowa organizacja katolicka.

Ojciec św. pobłogosławił myśl założenia wszechświatowej Ligi katolickiej młodzieży, która ma za cel zbliżyć ku sobie młodzież świata katolickiego dla pogłębienia życia katolickiego i dla gruntowniejszego poznamienia się z zagadnieniami organizacji katolickiej dla tem skuteczniejszego zwalczania organizacji pogańskich, zwłaszcza komunizmu.

W sierpniu b. r. ma się odbyć w Gracu w Styrii zjazd tej organizacji dla ustalenia jednolitości organizacyjnej.

Kościół katolicki w Czechach.

Z rozporządzenia Stolicy świętej rozwiązane zostało stowarzyszenie kapłańskie »Jednota«, które miało na celu wzajemną pomoc moralną i materialną prawowiernego duchowieństwa czeskiego wobec prześladowania, na jakie jest narażone ze strony masonskiego rządu czeskiego.

W miejsce owego stowarzyszenia pozwoliła Stolica św. zakładać diecezjalne związki kapłańskie. Nowy narodowy czesko-słowacki kościół już się utworzył, ale sami stronicy przyznają, że gdyby rząd nie wspomagał go pieniędzmi, gdyby przedewszystkiem duchowieństwa nie utrzymywał, nowy kościół zginałby od suchoty, na które cierpi od samego założenia.

Nowy dekanat kościelny w Bydgoszczy.

Bydgoszcz. Mocą rozporządzenia ks. kardynała-arcybiskupa Dalbora tworzyć będzie miasto Bydgoszcz osobny dekanat. Pierwszym jego dziekanem mianowany został nowy proboszcz bydgoski ks. radca Malczewski.

— Hej tam!... Powiedz gospodarzowi, żeby do nas przyszedł.
Slimak usłyszał krzyk i wybiegł przed wrota, z pośpiechem zapinając przez drogę pas na koszuli.
— Czego chcesz? — spytał.
— Idziemy ze skargą do sądu na tego zbója! — krzyczał rozgniewany Fryc. — O! patrzaj, jak pokaleczył Hermana... A tu mam świadectwo felczerskie, że rany są niebezpieczne — mówił, pokazując chłopu arkusz papieru. — Posiedzi on w kryminale, ten was Jędrak...
— Do bakalarzówny zachciało mu się umizgać!... Będzie się umizgał za kratą!... — belkotał niewyraźnie Herman, bo miał głowę aż dwa razy przewiązaną.
Slimak trochę się zafrasował.
— Wstydzilibyście się — rzekł — za takie głupstwo chodzić do sądu. — Przecie i Herman dał chłopcu ze dwa razy w pysk, a my do sądu nie idziemy.
— Aha! dalem, akurat!... — belkotał Herman. — A gdzie ma znaki?... gdzie krew?... gdzie świadectwo felczera?..
— Poczciwiście! — mówił Slimak. — Jakiśmy wam wieprza uratowali, to żaden strażnikowi nie powiedział, że to my. Ale jak Hermana chłopak przez figle ciągnął patykami, już lecia do sądu...
— To chyba u was wieprz tyle znaczy, co człowiek — odparł Fryc. — Ale u nas nie wolno człowieka kaleczyć!... Jak posiedzi w kryminale, odcyzy się rozboju, chamska szyja!...
I poszli we trzech do gminy.
Po tym wypadku Slimak zapomniał o złodziejach, skoblach i zasuwach, ale począł medytować: co sąd zrobi z Jędrkiem? Często też wzywał na poradę Owczarza.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

BOLESŁAW PRUS.

71

PLACÓWKA.

POWIEŚĆ.

(Ciąg dalszy.)

Tymczasem zima ustaliła się. Na wzgórzach wyrósł kożuch gruby na łokieć, Białek przykrył łód twardy jak krzemień, gościńce wygładziły się, galezie drzew okrył Pan Bóg w koszulki ze śniegu, a Slimak wciąż medytował o zasuwach i skoblach. Palił fajkę, aż w izbie było dymno, przekładał nogę na nogę, albo siedząc przy stole, opierał głowę to na prawej, to na lewej ręce, a medytował, wciąż medytował. I właśnie kiedy już był w drugiej połowie swoich medytacji, wpadł pewnego wieczora do izby Jędrak bardzo zaiternowany. Matka zajęta przy komini, nie zwróciła uwagi na chłopca; ale ojciec, choć było skąpo światła w chałupie, spostrzegł, że Jędrak ma poszarpaną sukmanę, zwichrzony łeb i sińce pod oczyma.

Slimak, niby niechcący, z tej i owej strony obejrzał zasapanego Jędraka, domyślił sobie to, o czym myślał, wytrząsnął fajkę, splunął i rzekł:

— Widzi mi się, chłopak, że ci ktoś w głowę dał?... I to pewnie ze trzy razy...

— Ja jemu lepiej dałem — odparł zachmurzony Jędrak.

Matka w ową chwilę była w sieni, więc na razie nie słyszała rozmowy. Ojciec zaś nie spieszył się z badaniem, bo właśnie zapchany cybuszek przepychał drutem. Dopiero przedmuchiawszy go, pytał dalej:

— Któryż cię tak uczył?

— A ten hycel Herman — mruknął Jędrak, poruszywszy łopatkami, jakby go co kąsało.

KRONIKA.

Olsztyn, dnia 4. kwietnia 1921.

Kalendarz na wtorek: Wincentego Fer., Emilji.
Wschód słońca o g. 5,28; zachód o g. 6,38.

Z Prus Wschodnich.

— Od redakcji. Celem udogodnienia Szan. Czytelnikom, czytania gazety podzieliłmy kronikę na trzy zasadnicze działy: Prusy Wschodnie, Powiśle, Polska i Niemcy. Sądzimy iż mniejszy podział przyniesie do przejrzystości naszego pisma.

— Pierścieniowe zaćmienie słońca zauważyć będzie można dnia 8 kwietnia. Pas zaćmienia centralnego przechodzi przez Szkocję i północno-zachodnią Norwegię. U nas widoczne będzie tylko zaćmienie zęsciove. Rozpocznie się ono o godz. 8,30 i skończy się o godz. 11. Słońce zakryte zostanie przez słońce na przeszło 3/4 swej tarczy a więc zachodzi dla nas dość znaczne zaćmienie.

— O czas letni. W kołach miarodajnych prowincji naszej rozważa się myśl zaprowadzenia odrębnego czasu w stosunku do reszty państwa: tak zwanego czasu letniego albo wschodnio-europejskiego, to przez cały rok. Nadprezydent podobno się przychylił do tego projektu. Natomiast rząd Rzeszy obawia się, iż zaprowadzenie autonomii czasu może się stać momentem odgradzającym prowincję od Rzeszy i osłabiającym uczucie jedności z państwem. Z drugiej strony nie wolno zamknąć oczu przed korzyściami gospodarczymi wypływającymi dla prowincji przez wprowadzenie czasu wschodnio-europejskiego w komunikacji z Polską i Litwą, które według tego czasu. Następnie oszczędzi się w ten sposób znaczną ilość światła sztucznego. Obliczono, iż w samym Wrocławiu oszczędzi się 2 miliony marek rocznie wyłącznie oświetlenia ulic.

— Podwyższenie kosztów procesowych. Po podwyższeniu taryfy kosztów sądowych w sądownictwie obywatelnym o 200 proc., która to taryfa obowiązuje od 1. 1. 1921, nastąpi w najbliższym czasie podwyższenie niemieckiej taryfy kosztów sądowych także o 200 proc. Wszelkie więc koszty procesowe, egzekucyjne, konkursowe i oczywiście adwokackie podwyższą się w dwójnasób. Partie procesujące powinny się zatem spieszyć porozumieć, jeżeli chcą uniknąć przychylnych ostrych wyroków i kosztów w razie przegranej. Taryfa nowa z chwilą uchwalenia obejmie bowiem rozpocznie już procesy.

— Podrożenie węgla. Na wspólnym posiedzeniu Reichkohlenverbandu« i głównego wydziału »Reichsbhlenratu« postanowiono podwyższyć cenę węgla z 23 mk. na tonie, z czego 5 mk. wypłynie do funduszu na zakupno tańszych środków żywnościowych dla górników.

*** Olsztyn.** Straż pożarną zaalarmowano na ulicę Basztacką 15, gdzie na poddaszu powstał pożar. Rozniecił się on zapewne z iskier a rozszerzył się dość znacznie wskutek wiatru. W przeciągu godziny ogień ugaszono. Jeszcze podczas czynności gaszenia wezwano straż na ul. Bismarka 16, dokąd odkondenerowano pewną część straży. Po przybyciu na miejsce ognia był ugaszony przez domowników. Pał się futro od drzwi.

*** Powiat olsztyński.** Landrat ogłasza w orędziu powiatowym: Stwierdzone przy ponownej rejestracji zapasy zboża, należy w ciągu 8 dni odstawić, jeżeli to dotąd nie nastąpiło.

*** Elk.** W sprawie morderstwa, którego ofiarą pał swego czasu pani Eschholz, dowiadujemy się sprawczyń morderstwa, nauczycielkę wyższą Thiele diano na stałe do domu obłąkanych w Kortowie od Olsztynem. Postępowanie karne dlatego wstrzymano.

*** Królewiec.** Agitacja strajkowa komunistów nie wydała pożądaných owoców. Tragarze portowi porócili do pracy. Natomiast zastrajkowali pracownicy budowlani nadziemnych i podziemnych, budujący schiller przy nowym basenie portowym, oraz robotnicy firmy Berger. Są to jednak t. zw. dzięki strajkowi w ogólności są robotnicy strajkom przeciwni. W pokoiu nigdzie nie zakłócono. Pod przykrywką zebrania bezrobotnych zwołane zebranie komunistów policja rozpuściła.

*** Królewiec.** Jak donosiliśmy zamordował w Królewcu syn własną matkę. Po zaarrestowaniu wyrok i matka oraz jego współpracownicy śledczą zajęta się poszukiwaniem rzeczy zrabowanych z domu rodziców. Odnaleziono wszystko oprócz pierścionka brylantowego i złotego łańcuszka, które Karol Janson przedał pewnemu kelnerowi na dworcu w Wystruku. W środę odbyło się przesłuchanie Karola Jansona. Oświadczył on, że przebywał często w kinofotografii. W jednym z filmów zachodziło, iż syn zabił swych rodziców, sprzedał ich majątek i stał się bogatym człowiekiem. Nasunęła mu się myśl podobna: zabić matkę, obrabować dom i uciec. Z planem tym zwierzył się swemu znajomemu Ernstowi Jespersowi, który przyrzekł udzielić swej pomocy radząc z tego chloroformu. Morderstwo miało nastąpić 24. marca. Jednakże duży wpływ klienteli do prasowalni pokrzyżował ten zamiar. W sobotę, w drodze do swego ojca, któremu niósł obiad spotkał Janson Jaspiera w towarzystwie Siedlera, którego Janson dopiero zapoznał. Postanowiono we troje morderstwa dokonać zaraz po powrocie Jansona od

ojca. Powróciwszy do domu Janson wpuścił swych kolegów do mieszkania. Jesper skrył się w kuchni za drzwiami a Siedler pozostał w korytarzu. Janson udał się do matki do prasowalni. Matka poszła do kuchni po świeżą duszę do prasowania. W tej chwili rzucił się Jesper na nią i obalił ją. Siedler przytrzymał nogi a Janson zamknął drzwi od prasowalni aby nie być zaskoczonym. Jaspier wołał: Hej, ja nie mogę twej matki dobić! Siedler podał mu nóż: „Może tem pojedzie?« Jednocześnie i Janson swój nóż wyjął i podał go Jesperowi mówiąc: „To i mój nóż możesz wziąć!« Jesper jednakowoż obył się bez noży. W przeciwieństwie do obydwóch pozostałych morderców Janson zaprzecza, jakoby brał udział w morderstwie. Wszyscy trzej wyznali, że mocno postanowili zabić tego samego wieczoru i ojca Jansona. Jednakże nie udało się wyrodnemu synowi wpuścić swych towarzyszy ponownie do mieszkania, klienci bowiem przychodzili po bieliznę na święta przeskadzając temsamem mordercom w ich przedsięwzięciu.

Z Polski

*** Gdańsk.** Polsko-amerykańskie tow. Żegluga morskiej organizuje niebawem stałą komunikację pasażerską między Nowym Jorkiem a Gdańskiem przy pomocy wielkiego parowca «Józef Piłsudski».

*** Warszawa.** Minister Spraw Wojskowych i Minister Pracy i Opieki Społecznej wydali odezwę do społeczeństwa polskiego, wzywającą do okazywania zdemobilizowanym żołnierzom pomocy, a przede wszystkim wspierania ich przy poszukiwaniu pracy.

*** Warszawa.** Do Warszawy przyjechał znany uczony i poeta szwedzki dr. Alfred Jensen, członek komitetu Nobla, największy w Skandynawji znawca stosunków słowiańskich.

*** Warszawa.** Dnia 29 ub. m. powrócił do Warszawy po wypoczynku świątecznym Naczelnik Państwa. Po powrocie Naczelnika Państwa wystąpił lekkie sian gorączkowy. Naczelnik nie przerywa mimo to zwykłych czynności.

*** Bytom.** Do komisarjatu plebiscytowego napływają ze wszystkich stron Polski gorące życzenia z powodu zwycięskiego plebiscytu. Również zarząd główny polskiej Narodowej Partji Robotniczej w Niemczech nadesłał na ręce komisarza Korfanteo pismo gratulatoryjne z powodu zwycięstwa.

*** Bytom.** Polskie i niemieckie związki zawodowe wydały wspólną odezwę do ludności robotniczej całego G. Śląska z wezwaniem do zachowania spokoju, równowagi i obrony wspólnych interesów robotniczych.

Ze świata.

O rozbrojenie narodów.

Horsea. Sprawa międzynarodowego rozbrojenia stanowi w chwili obecnej temat obrad pomiędzy Anglią a St. Zjednoczonymi. Narazie osiągnięto porozumienie co do używania gazów trujących i środków wybuchowych.

Ameryka przeciw bolszewizmowi.

Waszyngton. Jak podaje «Chicago Tribune» odpowiedź rządu amerykańskiego na notę Lenina zawiera wyraźny i stanowczy sprzeciw podjęcia z Rosją sowiecką stosunków handlowych, dopóki będzie istniał w niej system komunistyczny.

Ofensywa grecka w Azji Mniejszej.

Smyrna. Donoszą, że rozpoczęła się wielka ofensywa grecka w okolicy Brussy i Uszaku w Azji Mniejszej. Armja grecka posunęła się o 20 kilometrów naprzód. Nacjonaliści turecy cofnęli się bez walki. Według informacji ze źródeł tureckich, mieli Turecy w okolicy Brussy odeprzeć Greków, zabierając 1700 jeńców i 20 armat.

Ateny. Urzędowo donoszą: Atak wojsk greckich przeciwko Turkom trwa. Grupa południowa wzięła w okolicy Uszaku 320 jeńców i zdobyła 4 armaty oraz wiele materiału wojennego. Grupa północna osiągnęła linję Bazardzik i Yenikici.

Ateny. Wojska greckie zajęły Alium Karahiser. Wiadomość o zajęciu tej miejscowości wywołała w mieście olbrzymie wrażenie. Na znak manifestacji strzelano z armat i uderowano budynki. Patryotyczne pochody przeciągały ulicami.

Ateny. Urzędowo donoszą: Grecy zaatakowali nieprzyjaciela na linji Czesme-Balmoumud i odparli go. Noc uniemożliwiła dalszy atak. Straty Greków nieznaczące. Grupa północna posunęła się na linję Raczik, druga na Cerk. Nieprzyjaciel oszańcował się na południe od tej linji.

Książę Wied królem Albanji?

Powrót króla Konstantyna do Aten przypominał księciu Wiedowi, że i on był niegdyś monarchą i mógłby na tron albański powrócić. Agenci księcia Wieda zaraz wzięli się do dzieła i rozpoczęli propagandę w Albanji, starając się znaleźć tam fundusze i sympatję dla wygnanego księcia. W razie, gdyby manewr ten nie udał się, książę Wied chciałby ogłosić królem swego małoletniego syna, a regencję objęłaby księżna Wied. Albańcy-muzułmanie stanowczo opierają się tym kombinacjom. Książę Wied przypuszcza chyba, że skorzysta ze stale wzrastającego antagonizmu między chrześcijanami a muzułmanami i w ten sposób dorwie się do władzy.

Katastrofa na morzu.

Według depesz otrzymanych z Hongkongu, parowiec chiński «Hang Mok» zatonął u wybrzeży chińskich. Z liczby 1100 Chińczyków, znajdujących się na parowcu, zdołano uratować tylko 248, reszta, tj. 852 ludzi, utonęła wskutek strasznego popłochu, który wybuchł na pokładzie.

Rozmaitości.

Kandydaci do tronu rosyjskiego.

Mieszkająca w Kopenhadze b. cesarzowa-wdowa rosyjska Marja Teodorówna w wywiadzie, z tamtej szymy dziennikarzami oświadczyła, że w razie powrotu Romanowych na tron rosyjski — jedynym prawym kandydatem do korony jest Michał Aleksandrowicz, lub syn jego żony hr. Brassow, którego Marja Teodorówna uznaje za prawowitego następcę domu Romanowych. Dzienniki w Kopenhadze twierdzą że w chwili obecnej ośrodkiem ruchu monarchistycznego nie jest bynajmniej Berlin, lecz Paryż dokąd przybył w ostatnich czasach Dymitr Pawłowicz.

Kobiety członkami rządu.

Pani Mary Smith jedna z 6 kobiet wybranych do sejmów prowincjonalnych w Kanadzie, otrzymała tekę ministra oświaty w Kolumbji Brytańskiej. Po raz pierwszy w historii Imperjum Brytyjskiego kobieta zostaje ministrem. Pani Smith jest matką pięciorga dzieci. Panna Teresa Gorman, młoda i wyjątkowo urodziwa Amerykanka została wybrana sekretarką senatu w Stanie Illinois.

Przymusowe małżeństwa w Turcji.

«Daily Mail» donosi z Konstantynopola, że aby zapobiec brakowi ludności w Turcji parlament w Angorze wydał ustawę, mocą której wszyscy mężczyźni ponad lat 25, muszą się ożenić, chyba, że zachodzą przeszkody zdrowotne. Dla kawalerów ponad lat 25 ustawa przewiduje bardzo wysokie podatki, zaś mężczyznom żonатыm przysznaje szerokie ulgi podatkowe i w służbie wojskowej.

Dziecko wychowawcą lwów.

Przedziwna kistorja wydarzyła się w Indiach przed kilku laty. Mieszkańcy zabili dwa młode lwy. Matka lwów błękała się w rozpacz po okolicy, i zajrzawszy raz do opuszczonej przez mieszkańców chaty, uprowadziła ze sobą dwuletnie śpiące dziecię z kołyski. Rodzice dziecko poszukiwali. Poszukiwania były nadermne.

Po pięciu latach w tej samej okolicy zabito starego lwa. Równocześnie urządzono polowanie za lwiami. I oto wśród dwójga lwiat znalaziono cudaczne stworzenie, latające na czterech łapach z nadzwyczajną chyżością. I oto pokazało się, że tą istotą, która bronila się ostrymi pazurami i zębami przed ujęciem był zaginiony przed 5-ciu laty dwuletni chłopczyk, którego lwy karmiły, i który w otoczeniu zwierząt tak ździechał, że latał na czworakach, i długo jeszcze po swem ujęciu z niezwykłą żarłocznością pożerał żywcem kury i koguty całej okolicy, szarpiąc je zębami.

Ruch towarzystw.

Starytarg. Zebranie Kółka rolniczego na Starytarg i okolice odbędzie się w niedzielę dnia 10. kwietnia o godz. 4 po poł. na sali p. Kikuta — O liczny udział uprasza w imieniu zarządu K. Orlewicz prezes.

Szenwiza, pow. sztumski. W niedzielę 10. kwietnia zaraz po sumie odbędzie się w zwykłym lokalu zebranie Zjed. Zaw. R. P. Liczny udział członków i gości pożądaný. Zarząd.

Patronat Związku Robotników

MA PRACĘ:

1. dla 1 akordnika — stawić musi 4 dziewczyny.
2. dla 1 akordnika z większą ilością ludzi.
3. dla 1 chłopca 14—16 do każdej pracy.
4. dla 1 robotnika z zaciągtem.
5. dla 1 starszego pastucha samotnego.

Patronat Związku Robotników

POSZUKUJE PRACY:

1. dla urzędnika gospodarczego 28 lat, kawalera, zaraz.
2. dla urzędnika gospod., żonatego, inwalidy (bez jednej ręki) pisze na maszynie, od lipca.
3. dla kowala z 2 szarwarkami, zaraz.
4. dla kowala z 1 uczniem i 1 szarwarkiem, zaraz.
5. dla kuczera starszego bez szarwarku.
6. dla 1 robotnika, bez szarwarku, żona chodzi do pracy
7. dla młynarza, zna się na rybolóstwie, zgodzi się także jako robotnik bez szarwarku, żonaty.
8. dla akordnika z 4 dziewczynami, od zaraz.
9. dla kuczera lub włódarka, zgodzi się jako robotnik, jeden chłopiec jako szarwark.
10. dla włódarka lub akordnika.
11. dla kuczera z 2 dziewczynami.
12. dla robotnika, żona do pracy, bez szarwarku.
13. dla robotnika z 1 dziewczyną.
14. dla kowala, doskonały maszynista, pracował kilka lat w fabrykach.
15. dla robotnika, 1 szarwark, (zna się na robotach wodnych).

T. Odrowski, Patron.
Marienwerder Herrenstr. 14, tel. 382.

Księgarnia „Gazety Olsztyńskiej”

poleca następujące nowo nadeszłe książki:

Powieści:

Marja Radziejczówna	
Byli i będą	16'—
Hrywda	16'—
Dewajtis	16'—
Klejnot	15'—
Edward Ligocki	
Sambra i Moza	15'—
Władysław St. Reymont	
Za frontem	12'—
Rok 1794 Insurekcja	16'—
Juljusz German	
Światła z daleka	20'—
Józef Weyssenhoff	
Syn marnotrawny	16'—
Gabryela Zapolska	
Śmierć Felicjana Dulskiego	6'—
Jerzy Gąsowski	
Ziarna Szaleju	15'—
Emma Jelińska	
Jubileusz (nowele)	15'—
Włodzimierz Perzyński	
Polityka	7'50
Uczniaki	20'—
Wiktor Gomulicki	
Siodme Amen	9'—
Lew Walacce	
Bóg się rodzi	10'—
Zofja Urbanowska	
Wszehmocni	13'50
Kazimierz Gliński	
Bonawentura Dzierdziejewski	25'—
Zygmunt Bartkiewicz	
Krwia i atramentem (nowele)	15'—
Bronisława Włodkówna	
Proste dzieje	9'—

Jan Huskowski	
Gesty	12'—
Marion Nad Arnem i Sekwaną	25'—
M. H. Szpyrkówna	
Będziesz maleńką	12'50
Bolesław Koreywo	
Uśmiechy rewolucji (wrażenia z niewoli bolszewickiej)	10'—
Zygmunt Światopełek Słupski	
Politykier	8'—
Wacław Sieroszewski	
Łańcuchy	15'—
Jerzy Turnau	
Nowa szkoła (opowieść ziem.)	12'—
Maurice Renard	
Dziwy dr. Lerna	10'—
Maurice Leblanc	
Odlamek pocisku	10'—
Kazimierz Sajsse-Toblezky	
Hindu	8'—
St. Łapiński-Nilski	
Listopad we Lwowie (1918 r.)	9'—
Andrzej Strug	
Odznaka za wierną służbę	10'—

Dr. Józef Reiss	
Bethoven	16'—
Historja muzyki w zarysie	35'—
Szymon Askenazy	
Gdańsk a Polska	16'—
Adam Grzymała Siedlecki	
Wyspiański	16'—
Artur Górski	
Tarcza Heraklesa (poematy greck.)	4'—
Oswald Balzer	
Konstytucja Trzeciego maja	7'—
Juljusz Kleiner	
Juljusz Słowacki, 2 tomy	60'—

Dla dzieci i młodzieży:

Mayne-Reid, Kapitan	
Dolina bez wyjścia (z obrazkami)	15'—
Porwana siostra	8'—
Pobyt w Pustyni (opraw. z obrazk.)	20'—
Młodzi żeglarze	20'—
Zuzanna Morawska	
Wilcze gniazdo (opraw. z obrazk.)	15'—
Jonatan Swift	
Podróże Gulliwera (opr. z obrazk.)	15'—
C. Niewiadomska	
O czym Zosia niewiedziała (oprawa z obrazk.)	15'—
Ludwik Anczyc	
Robinson Kruzoe (z obrazk.)	15'—
Marja Weryho	
Co słońko widziało (dla mał. dzieci) (opraw. z obrazk.)	20'—
Sienkiewicz	
Quo Vadis (opraw.)	10'—
Listownik	4'—
Deklamator polski	4'—
Pieśni weselne	2'—

Literatura:

Z końcem niewoli (Jednodniówka)	8'—
Jednodniówka literacka	6'—
S. Włoszczewski	
Satanizm, bolszewizm	2'—
Kazimierz Przerwa Tetmajer	
Wybór poezji	20'—
Marja Konopnicka	
Śpiewnik historyczny (1767-1863)	10'—
Niewiadomska i Bogucka	
Nasi pisarze	25'—

Mapa ziem polskich 8⁰⁰ marek.

Ogłoszenie.

Konsulat Polski w Kwidzynie

wzywa wszystkich obywateli (poddanych) polskich, zamieszkujących w obrębie rejencji kwidzyńskiej, a zatem w pow. Elbląga wsi i miasta, Kwidzyna, Malborka, Susza i Sztumu aby

najpóźniej do 15. kwietnia b. r.

między 9—1 przedpołud. osobiście lub też piśmiennie zgłosili się w biurach **Konsulatu Rzeczypospolitej Polskiej w Kwidzynie, ulica Bismarka 42**, celem zapisywania się do rejestru obywateli polskich Rzeczypospolitej Polskiej. Legitymacje i dokumenty należy zabrać z sobą.

Konsul

Rzeczypospolitej Polskiej w Kwidzynie.

Zamiana mieszkania Bydgoszcz—Olsztyn.

Mieszkanie o 4—6 pokojach w Bydgoszczy na takie same w Olsztynie poszukuję natychmiast do zamiany.

Schaumburg, Neidenburg
Polnischestr. 324 I.

Wszelkie prace sztucznych zębów wykonuje

B. JATZKOWSKI

ulica Cesarska 35, naprzeciw Reichsbanku.

Przyjmuje się od godziny 9—1 i od 3—6.

Maszyny do sztucz. nawozów Pługi, brony, wałki Maszyny do masła Kultywatory Centryfugi

jako i wszelkie maszyny rolnicze przy korzystnych warunkach spłaty ze składu do nabycia.

Prędkie i dobre wykonanie wszelkich **reperacji.**

F. Klodziński

właściciel: Jan M. Kowalewski
ul. Jakóba nr. 5, na rogu ul. Koronowej.
Telefon 202.

100 m szczap sosnowych metr po 43 mk. na sprzedaż. W tym celu odbędzie się w środę 6. kwietnia przed poł. o 10-tej termin u gospodarza

Stecherta w Wymaju (Wemitten p. Stabigotten)

Jan Kempa.

Potrzebne zaraz **2 dziewczyny** do wszelkiej domowej pracy, oraz **elewka do kuchni.**

Dom Schoenwiese b. Nikolaiken, Kr. Stuhm.

Do Zamiany w Polsce

poszukuję majątki i gospodarstwa, przedsiębiorstwa przemysłowe, ogrodnictwa, budynki mieszkalne i kupieckie każdego rodzaju. **Paul Eichler, Bydgoszcz (Bromberg), Unji Lubelskiej 14.**

Ogłoszenie.

Termin rejestracji (zgłaszania się do zapisu) obywateli polskich przedłuża się do 1. maja.

Kierownik Agencji Konsularnej Rzeczypospolitej Polskiej w Olsztynie.

Młodszą pokojówkę

poszukuję od zaraz doktorowa **Dekowska, Olsztyn, ul. Dolno Kościelna.**

Elewa gospodarczego

przyjmie od 1. 4.

Dom. Hohendorf p. Stuhm.

Pracowita uczciwa

dziewczyna

do wszelkiej pracy domowej potrzebna od 1. 5. lub 15. 5.; może się zgłosić natychmiast. Pensja podług ugody.

A. Domańska, Sztum, Rynek 53.

Wapno cementowe (Cementkalk) cent. 1800

Gwoździe funt od 250

Łańcuchy funt 350

Szpady i łopaty funt 300

także wszystkie trzonki po najwyższych cenach poleca

Paweł Nawrocki, Sztum

Sztum, Westpr.

Akordnika

z 15 ludźmi zgodzi

Dom. Hohendorf p. Stuhm.